

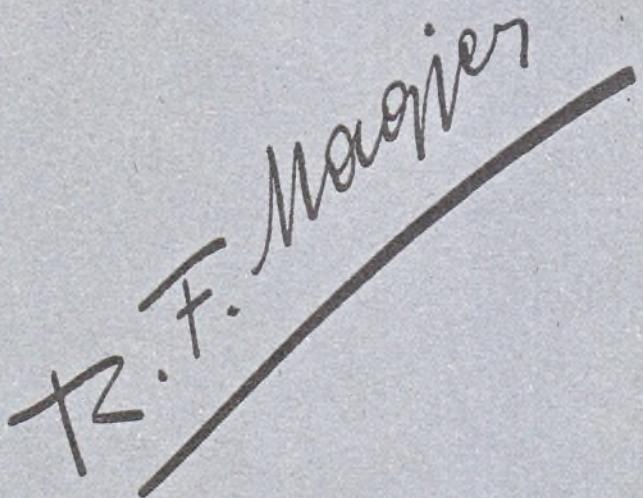

B I L J E Š K E

OBIČNE I NEOBIČNE

R. F. Magier

dar

20,00

1930

128

R. F. MAGJER
BILJESKE

NOVIJA IZDANJA OD ISTOGA AUTORA

IZ PROŠLOTI I SADAŠNJOSTI. Izabrane pjesme iz „Poriva“ i pripovijesti iz „Zapisaka sa sela“. — 50 Dinara.

IZNAD SVIJETA. Iz „Zapisaka sa sela“, „Poriva“, „Bilježaka običnih i neobičnih“ te „Aforizama“. — 10 dinara.

ĐURDICE. Sabrane pjesme i pripovijesti za mladež. — 40 dinara.

ZLATNA RIBICA. Fantastične priče. — 30 dinara.

OSTALA MAGJEROVA DJELA VEĆIM DIJELOM SU RASPRODANA

a dobivaju se tek djelomično u ovim knjižarama: S. Kugli u Zagrebu (Ilica 30), Gust. Neuberg (Križevci), V. Vošicki (Koprivnica), Lj. Szekler u Osijeku (Desatičina), „Akademija“ i Štamparski Zavod Krbač u Osijeku

---

B I L J E Š K E

OBIČNE I NEOBIČNE

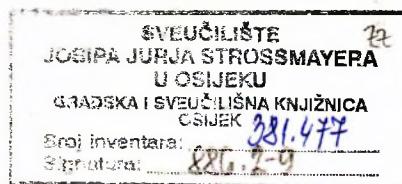
R. F. MAGJER

ČETVRTO JUBILARNO IZDANJE
KLUBA HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA I UMJETNIKA U OSIJEKU
TISAK FERDE KITTERA (OMOT, STR. 1—4 TE 37—52) I SRPSKE
ŠTAMPARIJE D. D. (STR. 5—36)
MCMXXX

---

*Jurju Kučiću u Zagrebu,
čovjeku inicijative i rada,
posvećeno.*

GRADSKA I SVEUCILISNA KNJIZNICA
OSIJEK

871330890

Ove „Bilješke obične i neobične“ izlazile su svojedobno u „Na-
šoj Domovini (Zagreb), „Novomu Čovjeku“ (Sarajevo), „Jadran-
skoj Vili“ (Omiš) „Službenima Novinama Osječke Oblasti“
odnosno „Vjesniku za prosvjetu i za upravu“ (Osijek) i drugdje.

POKLADE U POKLADAMA

Sirotinsko selo.

Dva tri dana poslije Božića.

Skupilo se mnogo ljudi, pa ti se tu ciči i halabuči. Svi su na nogama.

— Drži ovamo...

— Daj, ja ču...

— Pa nemoj...

A oštri glas odbija sve odreda, lijevo i desno, pa kao junak dana proslijeduje korak za korakom.

Kad sam se proturao kroz gungulu, a to slika, poput onih, što se je nekada dobivala na dar u »cigoriji«.

Velik ovan sav je nakićen od glave do repa. Vjenac oko vrata, debeo dobar pedalj, ukrašen vrpcama, pa kao da će na žrtvenik. Koštunjavci čiča, pijan kao čuskija, drži za oba roga, gura životinju, a ova se koprca i ne da. Odbija svačiju pomoći i u znoju lica ide svojim putom od birtije do birtije. Propitao sam se, što je na stvari i saznao, da je bila lutrija, a glavni zgoditak: ovan. Čiča ga dobio i sad ljubomorno nosi svoj dar.

A što je ono poklado na sebi odijelo i vrijeme leti u nepovrat, tko zato mari. Glavno je veselje i kruna svega... raspajasanost.

— Jedamput se živi!

Tako on meni dobacuje, izvinjavajući se, da mu ne zamjerim.

— Znate, pa i sirotinja treba da se veseli... mora.

Svatko na svoj način.

ŽIVOT PREKO GROBA

Bila dva vjerna druga, dva pobratima, što su djejili dobro i zlo.

I nadošla godina 1914., pa jedan padne, a drugi ga pošao tražiti.

Obilazio razbojišta. Gdje je bilo najviše mrtvijeh, tamo je našao svojega prišu.

Hrpa kostiju i ništa više.

Bona srca prikupio lubanju, kosti, ruke i noge i nešto koštice, pa se dadne na posao. Pilio je i turpija, strugao i rezuckao. Od lubanje sačinio je varjaču, a od ostalih kostiju: repačiću, divčik, čivije i držak gudala. Pa kad god bi strugnuo i nož zarezao, a njemu se pričini kao da čuje uzdah i zaboli ga u duši.

Kad je gusle zgotovio i nategao strune od pobratimovog Dogaša, odahnulo mu u grudima. Pošao u svijet, da se ne vrati na prvotno mjesto.

Tako sad raznosi slavu Rodu, a prijateljstvo podržaje sam...
Prijatelj.

Život preko groba.

LJUBAV I LJUBAV

Momak od preko 25 godina, nabrzo je liječnika pozvao, da odmah dođe.

— Djevojka se otrovala, tamo, druga kuća od čoška... iz familije onoga, što se bavi bunarenjem.

Čovjek uzeo potreban zdravstveni pribor, pa ubrzao hod. Pitaj ovoga, pitaj onoga, a onda uhvatiti kvaku i ravno u sobu.

— Gdje je djevojka, što se otrovala ? !

U tili čas poskoci oboje iz kreveta, a riječ im zapela u grlu.

— Naša?

— Kada?

— Brže... pomozite, alkо Boga znate!

I sve troje bježi na dvorište, penji se na tavan, onda u dvaru, zagledavaj oko plota. Iz kuće na ulicu, iz ulice u drugu. Par koraka od momkovog doma, valja se djevojka na stazi i zavija od grčeva, a piskutljiv i isprekidani jauk odmalijeva tišinom prve večeri.

Prva pomoć učinila je svoje. Bolesnica se oporavljala od onutrašnjih opeklini. Momak, koji je djevojci kroz tri godine obećavao ženidbu, ni kec, ni pec... zafirknuo repom i nestao netragom. Kao da nikada nije ništa mi bilo. Liječnik je marljivo dolazio i ulijevao nadu u ljepši život.

Kada je ozdravila i vratila se roditeljima, zapisao je u svoju zabilježnicu ovaj zapis: A. B., stara 19 god., pila je 27. I. -927. gromesenciju pred kućom A. C., sa željom, da umre pred prozorom svojega »dečka«, jer ju je ostavio. Ozdravila potpuno. U bolesti je često pitala, da li će brazgotine od kiseline na podbratku ostati ili će vremenom nestati. Kod bolesničke postelje redovno je bđila njezina majka, pogđe-kada i otac i nitko drugi. Roditelji su platili liječenje.

BIROKRACIJA I SUBORDINACIJA

Bilo to godine 1912.

Mučio sam se čitavu godinu dana, pa na koncu godine predio izložbu dačkih radova. Pozvao sam, dakako, zavodskoga ravnatelja, da vidi uspjeh.

— Žalim, ali to ne propisuje nastavna osnova, a i sam sam lično protivnik svih formalnosti.

Dušu u se, pa nikud i nikamo.

Befel je befel!

Već sam u duši odlučio, da će raditi samo onaj »minimum« i što se »mora«, pa mirna Bosna.

Pukl slučaj htjede, da se je drugi dan zaletio u Osijek vladin izaslanik, dr M., moj bivši profesor, a ja baš bio u to vrijeme po poslu u direktorovoј pisarni.

U duši sam se brzo odlučio, pa kad nije htio prvi, valjda će drugi.

Na moje iznenadjenje, čovjek prihvatio poziv, pa će sa mnom odmah put izložbe.

Prije toga se okrene, pa će:

— Vi ste, direktore, jamačno sve razgledali i bili zadovoljni? A moj ti »direktor« službou ljudno se pokloni u direktorskoj poniznosti i uzvratni toplo i srdačno:

— Premda sam već nekoliko puta bio tamno (rijec »izložbu« je izbjegavao), poći će ponovno, da vam budem tumačem, jer stvar je vrlo uspjela i lijepa: sa estetske i uzgojne strane. Vidi se: mladež ozbiljno shvaća svoju dužnost, a naš mladi kolega pun je ideaala, pa radi i preko dužnosti...

Koracali smo, dakako, svī skupa, on je govorio, izaslanik je slušao i povlađivao, a u meni se burkala krv.

Nijesam vjerovao vlastitim očima, da gledam, niti ušima, što slušam.

Ali život je život i ja sam se počeo... privikavati.

CVITKI*

Kako je baš natrapala na nas, ne znam. Samo svaki dan eto ti nje ili u stan ili na kupalištu ili u gostinjskoj dvorani, gdje smo objedovali.

Obično je donosila deset do petnaest smokava, a zaračunavala komad po dinar.

Ako se uvaži, da su koncem juna i početkom jula »cvitki« veliki kao naše najveće kruške, a tečne poput »kajzerica«, onda o skupoći nemam ni govora.

Prema koncu jula donosila nam je već drugi plod, koji je bio nazmijerno manji, ali sladi.

Dan pred odlazak eto naše starice na plažu.

Kad je čula, da odlazimo, a njoj se lice ražarilo, a oči, one staričke, mutne i maglovite, zakriješiše.

— Vi ste meni činili ljubav, plaćali bez cjenkanja (ovo je maglasila nekoliko puta), a ja ću vam zato vratiti ljubav za ljubav.

I sad nam je nadugo razlagala, kako će se za nas — za suds naših duša moliti.

— To će biti za vas velika milost...

Moram iskreno priznati, da ju misam razumio sve do nedavno. Dopisna karta sve je objasnila, jer Baščanske hodobčaste »za veliku milost« bosonoge** Majci Božoj Gorjčkoj, koja se nalazi visoko nad Jurandvorom, a u mnogome sliči Strossmayrovom šetalištu u Zagrebu tom razlikom, da put vodi sa preko 200 kamnenitih stuba kao od šećera isklesanih.

— Pa bako, bako, za koga ti to na ovom proštenju?

---

* Tako u Baški zovu prva smokve — Op. pisca.

** Iz čitavoga otoka Krka dolazi pobožni svijet ovoj crkvici, koja svojom ponutrinjom pristaje uz bok dakovackoj i zagrebačkoj katedrali. — Op. pisca.

A sedamdesetgodišnja žena samo što mame rukom:
— Za moje prijatelje.
A to prijateljstvo stekli smo bez ... cjenjanja.
Blažena je ovakova priposta duša!
U gradu joj ne bi bilo opstanka ...

POSLUŽAVKA

Iskustvo sam, da se nijedna ne može da privikne na redoviti rad u izvjesno vrijeme, pa čim privrši jedi — prema svojoj neimaštini — samo nešto viška, ona navlač izostane najprije jedan dan, onda nakon nedjelje dana po dva ili redovno, u odsjecima, zakašnjuje na posao i tako izazove otkaz.

Onda se najmi druga, treća i tako redom.

Naša Marica izgleda, da je sretna, što je došla u kuću, gdje si je obezbrijedila budućnost za izvjesno vrijeme.

Neki dan prošlo sedam izjutra, pa pola osam i već skrenulo kazalo na osam sati.

— Ne će više doći, a ne će da nas otkazom uvrši jedi.

Posvršavali smo zajutrk i jutrenji posao sami, a u to zavoni električno zvonce.

Gledam kroz prozorčić.

Ona je.

Otišao sam u sobu, a ona ravnio do supruge.

— Znate, skoro da nijesam došla: bojala sam se i bilo me je stid ...

Ja i supruga izmijenismo poglede, a naša Marica, sva vesela, prihvatiла se dnevnoga posla.

Vidi se, da još nije skrenula s pravoga puta.

Samo: kako dugo?!

U RAZGOVORU

Nekoliko mladića burno je dokazivalo, kako su krv lili i svojom krvju izgradili ovu Državu, a zdravi i čitavi te jaci ko turen.

Starina neki seljaci slušao, pa u koliko nije sve razumio ili mogao razumjeti radi odmakle dobri i jer sličnoga nije nikada u životu doživio, klimnuo je glavom i preko duše povladivao se: može i ne može da bude.

Konačno je primjetio, da on misli, ako se radi o izvjesnim pogodnostima, onda to ide druge ljude.

— To su t' oni ratnici, što ostaloše bez ruke ili noge; znaš; sakati i bogalji.

Ima pravo...

SA PUTA U BAŠKU

»Topola« je rezala plavi Jadran, a djeca su zapitkivala za svaki pojav, svako mjesto, svaki otok i pokraj čega smo već prolazili, a što je navraćalo pažnju na se.

Tako je bilo sa domaćima, tako je bilo sa strancima. Ja sam sa suprugom sjedio na palubi i kao čovjek, koji svu nadu polaže na oporavak, pa da ozdravljenom snagom prione za rad, razmišljavao o svemu i svačemu, upirući pogled na onu vijugastu plavet tamio iza Sušaka.

U to mi te trgne iz snatrenja moj Miljenko.

— Tata, a gdje je Istra?

Čuo maluš u školi, što je i kako je, pa se na pravom mjestu obnovile spoznaje.

Nijesam dospio odgovoriti, jer je kraj nas sjedio dvoje čeljaldi, koje je pokunjeno zagledavalo čas u jednu, a onda opet na istu stranu, gdje se uzdiže ponosna Učka. Dječji glasić dopro je i do njih. One bore na licu stale se rastezati i jedna je nastala iza druge, kao da se silila u laku rumen, koja osvježava. Čelo i lice i oči zacakliše.

Što se je sve odigralo u njihovim dušama, ne znam, ali brzo je to na očigled burkalo srce u časnoj starosti i poletnom mladome đačetu.

Dječačić mi je nadugo i na široko pri povijedao, kakklo su mu ova dvojica rekli, da su Istrani, pokazali, gdje je Istra i napomenuli njihove patnje i bolje.

— Pa to su naši braća!

Više nije treballo, jer to je bio vrhunac svega.

»Topola« je rezala plavi Jadran... Sa lica naše braće kapale suze radio snilice, a moja je duša drhtala i tresla od prijetjene tuge. Tamio daleko sa one plaveti titrala je pregršt svjetlih zraka i padala koso u more, ipa kada se valovi za-

SVEUČILIŠTE
JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
U OSJEKU
GRADSKA I SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA OSIJEK

1
pjene, a ono se traoci raskidaju u niz svilenih rojta i dugine
boje zadršću kao sam, koji dočarava vidjeno i nevidjeno.
Jedna lijepa slika, nezaboravna utjeha . . . živa nadja.

PUKI SLUČAJ

Jedva što su prošli izbori, a mene premjestiliše na bolje i u času, gdje sam trebao dobiti, povrh toga, poboljšicu u plaći. Na moju nesreću odem se predstaviti likatarskom predstojniku V., a ovaj me dočekao »vrlo lijepo« i ukratko: otputio dalje. — Vi nijeste glasovali za poslanika Narodne Stranke, već za opoziciju, pa neka vam ona dade sada i povišicu. Kod nas ste klasificirani kao politički nekorektan.

— Klanjam se i klanjam se, pa put prvo ga kitala Velikomu Županu. Taj se baš razgovarao osobom, koju nijesam mogao prepoznati, jer je stajala prema meni okrenuta ledima. Pozdravio sam najprije, a zatim predstavio:

— Ime mi je . . .

— Sta, vi iste to, žalim . . . politički nekorektni javni činovnici treba da . . .

U taj se mahi moj rođ* okrene, pa kada me je uočio, veselo pada u susret, rukuje i tako dalje i tako dalje.

Konac konca je bio, da me se nije više »traktiralo« kao politički nekorektnoga s jednostavnoga razloga, što je moj rođ podržavao veze . . . no vi već znate.

Ovaj put mi je pomogao sretno samo . . . puki slučaj. A to je onda bio veliki plus u teftetu »kondukt«.

* Sada već polkjuni, a za onda kr. podžupan Dragutin Kršnjavi, brat dra Ise Kršnjavoga, za Čavrakovе ere.

članak u knjizi "Sloboda"

Op. pisca

CIFRE GOVORE

Već golinama i godinama »On« se hvali, koliko daje za humanu stvar.

Prateći dnevne novine uvjerio sam se, da zaista daje po 10 do 50 Dinara, jer tako kažu »javne zahvale«.

Ali »taj« čovjek raspolaže imetkom od više milijuna, što u naravi, a što u gotovini.

Ako se zato uvaži, da ništa ne radi, a prosječno svaki »mještečar« sa plaćom od 800 do 2000 Dinara povremeno daje ubogarima i za razna javna sabiranja po 1 i recimo najviše 2 Dinara, onda je ovaj potonji kud i klamo: i više dao i veći... dobrotvor svojega naroda i čovječanstva.

Treba samo računati!

U DOBA KORTEŠACIJA

Kako je običaj kod južnih Slavena, gdje se sastaju trojica, da ima odmah četiri stranke, desilo se, pa je u nekom selu bio politički saštanak... pod vredrim nebom.

Govornik se redao za govornikom i narodu je svaki predstavnik rušio svojega predgovornika, ali zato obećavao viđeno i neviđeno, ono što može i ne može da bude.

A ljudi kao ljudi. Slušaju, pa čas odobravaju, a čas opet mrgode lice i krmaju glavama.

Kad se rječiti izredaše, došo do tribine jedan naš čovjek.

— Dederte, pa da i ja koju kažem... vi ste govorili dosta.

Od sto glasova na to svi *ko* jedan:

— Hajde samo, hajde!

Ili:

— Pa i pravo je, da govori naš čika Andro!

Ali:

— De, dragi prijatelju, evo mjesta!

Naš čika, nenavičan tolikoj ljubežljivosti i nutkaju, dogura se na povišeno mjesto.

Svi zinuše, što će biti sadia.

A on šežerno odmjeri okom sve odreda, a onda započe:

— Ne ću ja govoriti, već dederte vi svi, pa da mi onako naški zapjevalmo!

Tableaux.

NA TRGU

Neka napirletana gospoda cjenkala se za paprike. Za 1 Dinar davala joj seljakinja četiri vrlo velika i lijepa komada. Ali ona je htjela za istu cijenu pet.

— Pa nemojte milostivna, mnogo je to muke, dok naraste... Ali ova ne će, pa ne će, već udari konačno predlog, da će uzeti sve, ako popusti.

Onda se prodavačica sjeti, pa će:

— Ovo vam je skupo, a šminka i puder nije. A ja znadem da apoteka ne popušta nikomu. Tamо se ne cjenka...

I pravo je rekla!

ZAMJENA

Bezbrižna dječica u ferijalnoj koloniji veselo su skakutala uz morske grebene prekrasnoga Cavtata, pa ikonak po korak i družba se uputila šljunovitoom strminom do željezničke stanice.

Put je bio tegotan, a sunce peče po južnjački. Nigdje hлада, nigdje zaklona.

A male nožice skakuću poput vrapčijega skakuta. Nema tu umora niti zapreka.

Kada smo se uspeli na prvu terasu, a ono pukao vidik na sve strane, pa se bijeli »Tihia«, »Mlini«, »Srebro«, »Kupari« i plavkasti »Dubrovnik«. S jedne strane brdo do brda pružilo se kao karikia u lancu.

Tako smo se primakli i prvoj kućarici kraj puta, a dobroćudni Komavlianin samo što se smješka.

— E, e, e . . .

Djeca pozdravila na brzu ruku, pa još brže posjedala kud koj: jedan na skaline, drugi uz smokvici, jedna grupa kraj praga vratili i tako redom.

Kako su sjela, tako su nastavila pogledima čas na more, a najviše na visoki uspon krševitih planina.

— Hajde, da ja vama . . .

Nasmija se starikelja, a djeca sva kao djeca povikaše u jedan glas:

— Šta ćete vi nam?!

— Da ja vama dadem ono brdo, pa ti to nosi u vašu ravnu Slavoniju, a ti meni daj za to šenice. Hoćeš?!

Male glavice shvatile želju ove sirotinje, pa bi sve to možda i ſlo, samo . . . samo.

I jedan mudrac ozbiljno se javi:

— A kako bi mi to brdo odvukli?!

Zaista: teška i neizvediva briga. Tek ima nešto o čemu se može misliti i . . . razmišljavati.

RAZGOVOR

Svake nedelje išla su dječica u crkvu i pod rukovodstvom čika Mate vrlo skladno pjevali pod misom.

Prije odlaska iz Cavtata kući, počastio je mjesni župnik svu djecu kolačima i malinovim sokom.

— Vidiš, kako je to lijepo; treba da ovako uzradite i u buduće, pa nagrada ne će izostati.

Mališi su to slušali i neslušali, a neznanac ponovio još koji put svoju pohvalu.

Onda se Miljenko lecone, pa će svojoj najbližoj družbi:

— Šta on to priča! Mi smo pjevali u slavu Boga, a ne za volju južine . . .

Dobro je kazao.

PUSTE ŽELJE

Primorska kuhinja bitno se razlikuje od naše, pa dok oni volje svoju ribu i ovčetinu, nama je milo varivo i razni slatkiši. Bit će da je to ponukalo našega »vodu«, pa da nas sve iznenadi, priredio lično večeru po našemu »ćefu«.

Zo par časaka išao je povjerljiv šapat.

— A šta vi to šapćete — a?!

Onda se podigne jedan mališ, pa će onako po školski:

— Molit ću, mi bi željeli, da gospodin učitelji svaki dan kuha večeru!

Da su svi prasmuli u smijeh, samo se po sebi razumije. Ali da je to bila iskrena želja sviju, to je čovjek mogao pročitati svima na licu.

PRIJEKOR

Igralo se kumče pincek-pala, pa razlupalo prozorno okno.
Da ne bude zamjerke, zvala je majka pendžeraša pa dala urezati staklo.

Dječarac je dobio batina i dobru »lekoju« za budućnost.

— Samo još jedanput!

— Nikada više... nikada za svoga života.

Kada se konačno sasvim stišala bura, mali se uljagivao, a onda stao mudrovati:

— Majko! Ipak si ti bila luda. Ja sam polupao samo »spic«,
a ti si kupila i platila staklo za čitav prozor.

Tako govori mladost.

TEŠKE NOĆI...

Dugo se on borio sam sobom, pa kako će ovo, a kako ono. Biti narodni poslanik lijepa je čast. samo ima tu i dužnosti. — Znaš sve bi to islo, samo kako će ja, kako se ono kaže, praviti zakone?

Nasmije se njegov drugar, pa nikako da sustavi smijeh.

— Lako se tebi smijati, ali deder ti meni najprije odgovori. I on je odgovorio:

— To ti je najlakše.

— Kako najlakše?

— Tako. Zakkon ćeš ti dobiti gotov u ruke, a onda je volja tvoja, hoćeš li da ga primiš ili ne.

— A kako to?

— Tako. Digneš se i kažeš: ja sam za taj i taj zakon ...

E, brate, da ste vidjeli toga veselja. Sali je pitanje još samo mandat. Polovica je gotova.

On hoće.

ZA JEDAN ČASAK . . .

Moj podvornik našao se dinja i razbolio, pa odležao nekoliko d. na. Onako oslabljen vukao se i jedva jedvice obavljao dnevni posao.

A inače je bio zdrav i nije mu falilo nikada ništa. Plećat i
jak, kao medvjed, mogao si na njemu cijepati drva.

Meduto sada oslabio i na očigled sasvim propao.

Dosao u ured mladi liječnik, pa kada je sve čuo, što je i kako je primijeti:

— Trebali ste jesti dinju šećerom ili barem, umjesto vode, popiti prst vina. Onda ne biš škodil... .

Šutim ja, šuti doktor, a šuti i podvornik.

Kada smo bili na samu, a čovjek se nasiliu nasmiješi.

— Da »on« znade, kako mi je bilo teško skucati i ono nešto Dinara za dinju, a ne, da... gdje bih još smogao za šećer i vino?! Tako je to, sit gladnom ne vjeruje.

A narodnoga zdravlja nema bez... novaca.

Nema nigdje!

MAGLA

Ona prva obavila i zemlju i kuće i čitav onaj veliki prostor
u neizmjernosti do horizonta.

Ljudi poustajali, pa uz mnoštvo kolija, sve to brza kao
tamne sjene.

Onda promilili prvi traci i ono svakdašnje lice ukazalo se u
pravoj svojoj slici.

Izrazita golotinja i . . . obrazine.

Proza bez poezije.

SNIJEG

Kako sam se poveselio, kada je stao padati i ono sitno pahulje
omotalo svaku travku, svaku grančicu, svaku pukotinu, kuće,
visoke tornjeve . . . sve.

Bjelina kao sanjarska zamišljenost, a čistoća kao djetinja
duša.

Pa ipak je okopnio i kaljuža je slavila pobjedu.
Badava sav zanos!

RODOLJUBI

Dvije godine je kupio građu i isto toliko probdio noći, dok je napisao raspravu o hrvatskoj himni.

I došao dan, pa ju pročitao pred užim forumom ozbiljnih intelektualaca.

Drugi dan pitao sam mnoge i mnoge, zašto nijesu došli, pa da uživaju u ovako lijepom radu.

Odgovor je bio otprilike ovaj i ovakov:

— Znate, da Vam pravo kažem, htio sam i mislio doći za stalno, ali sam... zaboravio.

Blaženi duhom!

LIJEPI UČITELJ

Cum je premješten u O., sretnem ga na ulici. Čestitam mu
uspjehu i nazovem dobrodošlicom.

Bio moj učenik, pa mislim, da valja mlađe toplo susretati i
potaknuti na rad za vječne idejale. Jer nije šala: narodna
osvjetja, narod, država...

— Kako ste i što smislili?

Je sam bio uvjeren, da će mi sada razviti program svojega
rada, a on umjesto toga zasigurnio:

— Imat ću manji dohodak, pa valja da si osiguram muzaradu.
Sad vidim, da je F. Ž. Miller imao pravio, kada je rekao: Na
mladima svijet ostaje, a stariji ga... drže.

• Sto će biti, kada ovih nestane?!

U ZNAKU VREMENA

Dievojčica je plakala gorko i ja sam poveo ozbiljnu istragu.
Pitam ovoga, pitam onoga, a nikako do rezultata. Spomenuo
sam čak i to, da je dužnost dječaka uzimati svoje sudružice
u zaštitu, a me, da ih tuku.

Konačno, da ganem male nevaljalce, upitam jednu djevojčicu:
— A je li ju jako udario?

Ova se samo nasmijehne i slegne ramenima.

— Molim, ne znam, ja udarac nisam . . . osjetila.
Propala moja istraga i moja »prodika«!

NAŠ ČOVJEK

Dijelilo se darovano brašno poplavom postradalima po uputi
Crvenoga Krsta.

Na svaku glavu došlo je po desetak kilograma.

Ljudi, žene i djeca dolazili i odlazili.

Kad je bilo sve gotovo, ispratio se neki brađonja, koji se silom
prička nedavno ovdje nastanio, pa riječ po riječ i on ti oda-
knezi kneza tako nemilo, da je protekla krv.

Jedva smo ga umirili i predusreli još većemu zlu.

— Zaboravio sam, priznajem, ali tko će držati u vidu tolike
ljudi. Pa onda, ja sam mu nudio od svoga, ali on neće, pa
neće. Uvrijedio se, što li . . .

Zalosno je na čitavoj stvari činjenica, da je čitavo selo nje-
mačko, a kavgadžija . . . naš čovjek.

»ČAĆA«

Svakj dan točno oko jedan i po sata poslije podne, drinđao je drumom veliki automobil i strugao po drumu put Dubrovnika.

Kada smo se zatim jednoga dana vozili ladiom, a ono nekotiko mališa zapazilo auto, pa u sav glas zaviknu:

— Eno »Čaća«! Eno »Čaća«!

Dok su sada jedni gledali lijevo pa desno, gore i dole, gdje će zapaziti veliku kočiju, dotle je druga grupa začudeno pitala:

— Kakkav čaća, šta je to?!

Stari mornar, koji je natezao užetima, razapinjao veliko platno, da nas štiti od sunca, stavio se u službi tumača:

— Vidiš, naša lada, to ti je veliki »Čaća«, jer kao kokoš kupi oko sebe piliće, pa ih vozi morem. Onaj bijeli automobil je mali »Čaća«, jer samio neznatni broj ljudi prima u se, pa ih onda prenosi od mjesta do mjesta.

Sad je bilo jasno svima.

»Čaća« je ime putničkom automobilu.

E pa živio naš »Čaća«!

ČOVJEK

Mučio se danju i noći, pa kad skuca nešto para, kupi ono, kupi ono i rabota se obnovila.

Njega je volila i mulka se snašala, kako se već snaša.

Onda došao prvi sukob. Pijan, kao klada, navalio. Buboci su letili, pokućvo razbijalo, lup on, lup ona.

Ona izvukla kraći kraj, a on prospavao noć i dan.

Kad se je probudio i opazio, da plače, stao ju tješiti.

— Nisam ja to činio od volje... nisam. Pa da ti pravo kažem, ne znam, što je bilo.

Objašnijvanje. Oprاشтавање. Život ispočetka.

Nakon dvije, tri nedjelje bura zazvitla ponovno, poslije opet i tako redom.

— Pa šta ga ne ostaviš?

Ona samo što bolno pogleda, dok se oko zamuti i suza spuzi u lice.

— Nije on kriv...

Ljudi se u potaji smješkaju i onako u četiri oka šapuću, kako ona luduje za njim. On je čovjek na svojem mjestu, jer plača i drugima, pa ustreba li, dat će i svoju košulju. A od drugih ne traži ništa.

Covjek, koji nije pod papućom...

VATRA

U jednom baranjskom selu porodila se vatra i uništila četiri kuće, od kojih je bila samo jedna osigurana.

— Pa kako to, da nijeste mogli spasiti, a kuća kraj kuće?! Pitamo jednoga, pitamo drugoga, a svi samo klimaju glavom i slažu ramenima.

— Tako ...

— Nije islo ...

— Teško je to ...

Kad smo došli u općinu, a tamо poštenjačina starac zbrinuto šupka prstima po pisaćem stolu.

— Kako to, zašto ...

Čim se pročulo, da gori, susjedi se razbježali, zaključali vrata, pa legli spavati.

— Ne gori moje, pa šta me briga ...

Naši ljudi!

MAJKA

Poplavljeni kolonisti iz Baranje dobili su nastanbu u školskoj zgradji u D... .

Bilo je to kroz Juli i August 1926.

Nekako u drugoj polovici posljednjega mjeseca pregledavao sam sve od redia, pa zašao u sobu, gdje se je rodilo novo-rođenče... zdrav dječačić.

— Baš mi vas je žao.

Mladolika seljakinja značajno me pogleda i uvjerljivo dobaci:

— Sad je dobro... odlično, jer takav krov ne ćemo skoro imati nad glavom, a za jedino mjesec dana ponarast će moj Ilijica, pa ćemo lakše gaziti vodu.

Blaženo srce, koje tješi sebe i druge!

VAŽNI RAZLOZI

Ritašima iz L... dao je Crveni Krst S. H. S cigleni i drveni materijal za gradnju kuća, koje su poplavom postradale. Da se ovima ljudima dade prilika za novi život, a najpače, da se okane dosadašnjih stramputica, koje su uglavnom vodile strud onamo, gdje se krši zakon o šumi, lovu i lovostaju, o dobru bližnjega svoga, hvatanju riba i plivajućih balvana itd., izabrali su općinari usred sela zemljiste, gdje će se graditi novi domovi.

I sve bi to prošlo dobro, da se nije probudila zavist i zloba.

— Gle, gle... pa baš ološ da jeftino gradi sasvim nove kuće, a mi treba da najprije otkidamo od ustiju i zasučemo rukave, kada valja što nabaviti?!

Onda netko stupio:

- I njima da poklonimo zemljiste...
- Našu djedovinu...
- Nikada!

Ritaši opet uložili utok. Ne znajući za sve gornje prigovore, sporno su ostali kod svoje želje, da im se kuće sagrade тамо, где су bili i prije.

— Opet će vas potopiti voda...

— Neka!

Kad je načelnik zapitao za konačno razjašnjenje, zašto ne podijeljeno zemljiste, odgovorili su kratko:

— Тамо stanuju nablizu... žandari.

PAS I MAČKA

Sirotinja on, sirotinja ona: Kako oboje ima srca i previše, nabaviše za svoje neimaštvo maloga psa i isto takovu mačku. I od toga časa nastao pravi rat u kući.

Pas vija mačku, mačka bježi i mijauče, kuda se anjicaju, tu sve se ruši, pada i razbija.

— Jok! Ne će više tako da bude.

I naša Magda, po vlastitom pripovijedanju, uzela korpu, pa u nju psa i mačku, jedno kraj drugog. Mačka se pritajila, a pas zalajava i capom po svojoj drugi.

Domaćica to gleda, a onda zamahne i lup po peseku. Tako jedanput, tako drugi put, tako treći put.

— I znate, sada je mir. Spavaju skupa kao dva jaganjca. Mačka višeput digne šapu, pogladi psa ili zakorači preko njega, a pas miruje i šuti, podnaša sve... kao dva jaganjca. Ja sam taj razgovor slušao i neslušao, a moj Miljenko primjetio:

— Ipak jedan trpi.

Tu je dakako mislio na... psa.

SLANA VODA

Kada je naša ferijalna kolonija stigla u Cavtat, pa smo svi skupa malo odahnuli, prvi je posao bio: pisanje na sve strane svijeta. Jedna velika „kancelarija“.

Svatko vadi i traži pribor za pisanje, pa je i tu stotina neprilika. Odrasli su još kako tako se snašli nabrzo, ali oni mališani, koji su istom svršili prvi razred, za njih je to bila prava muka.

Mali Martin vrtio „anzichtskartu“ na sve strane. Znoj mu oblijevao čelo, a ručica drhtala od uzbuđenja. Konačno je „svršio“ i onako, neopazice, bacio kartu u poštanski „kastl“.

I sve bi se to dobro svršilo, da sutradan nije „gospar“ poštarni nijeo Martinovo pisanje natrag s razloga, što „ne valja adresa. Uzmemti ti mi kartu, pa vrti ovamo i onamo, „gledamo, a gledaju i naši kolonisti, pa što bi lupio dlan o dlan, a riječi: „slana voda“ išle su od ustiju do ustiju.

Na stvari je ovo:

Dječarac napisao preko cijele karte sam sebi umjesto roditelju:

Martinu H . . .

Slana voda

Osijek, Ilirska ulica 99.

Budući, da je riječima: slana voda htio dati izražaja svojemu udivljenju nad ljepotom hrvatskoga Jadrana i to napisao krupnim pismenima, nijesu na pošti shvatili pravo značenje adrese, pa kartu vratiše natrag, a naš Martin dobi stalani nadimak: Slana voda...

TREBA SE SNAĆI . . .

Preko dvije nedjelje vidio sam ga iza ugla J. ulice. Sjedi i nalonio se na zid, drvenu lijevu nogu ispružio, desnu prekrižio, a šešir pred njim.

Ljudi idu i prolaze, daje tu i тамо, većim dijelom, ženski svijet, unaprvo pripravljenih 50 para dobaci i pode dalje.

— Kako ide, Stojane?

A on samo kimne glavom i snuždeno prošapće u svoj svojoj poniznosti: Slabo, gospodine, slabo. Nitko ništa ne daje . . .

Jutros ti ja prolazim istim putem, ali nema mojega znanca. Kad ja na drugi ugao, a ono pred školom moj Stojan u sasvim drugom položaju. Popeo se na ogradu, pa sjedi, a gola badrljica noge viri ispod otrcanih dronja. Pred njim je drvena noga sa kajiševima, kojima se povezuje, a krajem . . . šešir.

— Kako sad, Stojane?!

A on samo što se smješka i nekud veseliće, a povjerljivo prišapne više sebi, već meni:

— Sad je bolje . . . dirnuo sam prolaznike, pa se ganuli.

Takav je svijet!

NJIH DVOJE

Bio je čitavo vrijeme pokunjen. Isprrva sam mislio, da je imao nekakovu neugodnost u školi, pa se sada kaje.

Da budem na čisto, što je na stvari, zapitam ga:

— Kaži mi po duši, što ti je?

Dijete me pogleda velikim svojim očima, koje su caklide od zahvalnosti, što mu želim olakšati bō na srcu.

— Tatice, nije bogzna što jedna malenkost . . .

I sada mi je pričao, kako je sudrugom išao u dućan. Kupili su potrebni školski pribor, a dućandžija ih je ispitivao ovo i ono. Naš je Miljenko odgovarao, kako je znao, a drugi se je smješkao i komedijao. To je konačno zapazio dućandžija i oštrim riječima ukorio.

— Nevaljalci, smijete se bez razloga . . . kao luda na brašno. Kada su izašli iz dućana, stao se drugar podrugivati Mljenku:

— I tebe je obrisao, pa si mu trebao uzvratiti kao i ja, što sam mu se nasmijao u brk. Ha-ha-ha-a.

I na koncu konca još mu dobaci:

— Baš si bio magarac.

Slušam ja tu djetinju isповijest, gledam dijete, pa mi raste zadovoljstvo u grudima, što vidim, da je miran, da se ne uzrujava, nego pripovijeda onako, kako se je dogodaj razvijao.

Da ga iskušam, zapitam konačno:

— Kaži mi sada po duši, što si na sve to odgovorio dućandžiji i svojemu drugu?

Još nijesam upit ni dovršio, a moj mi je Miljenko već odgorio jasno i stvarnom kratkoćom, koja me je ugodno iznenadila.

— Nijesam odgovorio dućandžiji ništa, već samo odgovarao na ono, što me je pitao, a isto tako ni svojemu drugu, koji me je huškao protiv trgovca. Ja znam, da nijesam ništa skrivio i da se onaj prijekor nije odnosio na mene.

Nije li dobro uradio?

Onaj, koji ima čistu savjest, taj šutnjom prikazuje svoj duševni mir i zadovoljstvo prema svakomu, a to je veliki dio sreće na ovomu svijetu!

KROZ SVOJE NAOČALE

Kada je nad Cavtanom zašumio vijak hidroplana, sletila se naša djeca iz ferijalne kolonije na molo pa nitko ni da trene.

A veliki ovaj leteći zmaj dostojanstveno je kružio nad „Ključicama“ i konačno se spustio nad plavi Jadran. Sitna morska prašina zabijelila i zasvjetlucala na južnačkomu suncu, dugine boje lomile jedna drugu u nepreglednom šarovitom nizu . . . arabeska talasa.

Da prekinem za čas sve, zapitam jednu djevojčicu iz slavonskoga sela:

— Dakle sad si vidila nešto novo, pa mi zato kaži, što si zapazila ? !

Dijete kao dijete. Nijesam ja zapravo ni svršio, a ona je rekla svoje, onako otvoreno i bez mnogoga premišljavanja:

— Kad je stao, prestao je hrkati . . .

Zlatno dijete!

KAO ODRASLI

Dvije djevojčice i plavušasti dječarac.

Iz razgovora jasno se razabire, da je učiteljska kćerka rekla, da ga voli, a odvjetnikova na to dobaci, da će njezin otac parnicom izraditi, da zavoli nju.

Sad je nastala borba u obliku kratkoga rječkanja, u kojem je pobjedonosno zašutila druga, a istom onda prva, koja je svoje vjerovanje dobacila protivnici kratko ali odlučno:

— Požutit će ti srce!

MODA

Običan kočijaš, ali poštenjačina, a jak kao medvjed. U hodu i govoru spor kao puž. Zadovoljan malim, živi iz dana u dan.

Njegova žena porodila mu desetoro djece, poslužuje na dva mesta, a sva zarada nestaje u gladnim želucima.

Jednoga dana zacvili kao godina ljuta.

Muž ju napustio.

— Pa kako ste to mogli pod stare svoje dane? To nije lijepo ni poštено . . .

On je stajao nijem i vrtio šešir svojom velikom ručetinom.

— No, što je razlog?

— Gospodine, znate . . .

Onako nasilu prekine svoj odgovor i stao kupiti misli.

— Ona vam, znate . . .

Sada je upro prst u čelo i sabrao ujedno konačni zaključak.

— Ne nosi . . . noćnu haljinu.

Reče i ostade živ.

Onda se ja sjetim, pa da ga malo pecnem, dobacim:

— A zar se ona druga nosi po „švapski“?!

Tišina je bila napeta, a šapat isprekidan i pun tajnoga zadovoljstva.

— Nosi; dobro joj стоји.

Puštenica je umrla iza toga u kratkom razmaku vremena.

Život bez isprike.

MALIŠEVA SAMOSVIJEST

Jednoga dana došao moj Miljenko sav veseo kući iz škole. Napadno njegovo držanje navraćalo pažnju sviju i ja ga zapitam za razlog njegove vedrine.

— Imali smo pjevanje.

Pjevanje, pjevanje, pa dobro, pomislim u sebi. Onda se sjetim, pa ču da ga iznenadim.

— A tko pjeva najbolje u čitavomu razredu?

Dječaku se užare obrazi. Poprimi dostojanstveni stav, pa samo što se huncutski smješka.

— Učitelj i ja.

— Valjda: gospodin učitelj, dobacim u svrhu ispravka i pridizanja autoriteta.

Ali mali junak ostao pri svojoj izjavi.

— Učitelj i ja.

Ovo mi nije išlo u glavu, pa ga stanem nutkati, da mi tu svoju tvrdnju pobliže protumači.

— Znaš tata, učitelj pjeva najljepše, a ja imam najdulji glas.

I da me potpuno uvjeri, uhahne duboko, otvori usta i zapjeva glas „â“.

Moram iskreno priznati, da je moj Milo dosta dugo tiskao neprekidno svoj „â“. Boja samoga glasa bila je ugodna i što je glavno: dječak je bio zadovoljan i presretan.

Blažena mladost!

NA PRAVI PUT . . .

Časna starina. Glava njegova sa bijelom bradom slikovito dјeluje na svakoga, a kada progovori, onaj njegov mirni i ničim ne natrunjeni zvonki glas, struji kao dur-akord.

Predavao je na beogradskoj realci nacrtnu geometriju (deskriptivu), pa nekako dobranih šest nedjelja god. 18** prije mature, pozove šest učenika preda se i očinski im preporuči, da se potkože.

— Vremena ima, a ja će vam pomoći. Dođite svakoga četvrtka i subote na jedan sat, pa će rado opetovati s vama cijelokupno gradivo.

Đaci kao đaci, koji vazda rado primaju i žele dobru ocjenu s malo truda, slušaju pozorno i otprate profesora, pa jedva što je zatvorio vrata, jedan skresne „Boga“ i doda, da slobodne vrijeme valja upotrijebiti za odmor, a ne za učenje . . .

Dobro uho Josipa Kovačevića sačulo sve i prepoznalo po glasu „pravoga“.

Kako takav dogadjaj u tom slučaju ne smije ostati nezapažen, pozove jednoga, za kojega je bio uvjeren, da je morao sve čuti:

— Evo ti arak papira, pa napiši, što je tvoj dug za mnom dobacio.

Đak se učini nevješt.

— Molim . . . ja . . .

— Samo ti lijepo napiši!

Nema druge i on napiše.

Sad je došao na red drugi i postupak ostao isti.

Samo se po sebi razumije, da onaj „pravi“ za pisanje ove dvojice nije znao ništa.

Kada je konačno i on došao na red, kao treći, stao se izmotavati:

— Gospodine profesore . . . molim . . . ja.

A poštenjačina stari pedagog odreže ovaj puta izuzetno:

— Nemoj biti kukavica, već junak, pa napiši ono, što si rekao, i to točno, kao upravni govor, jer evo vidiš: dvojica su već napisala.

Nema druge i on napiše i potpiše, a profesor uzme sva tri arka, složi ih i spremi u ladicu svojega stola.

*

Dani su prolazili, pa kad došao četvrtak i subota, a sva šestorica točno na minutu došli i radili savjesno i marljivo, uz pomoć profesora Kovačevića.

A kada se je sat završio, petorica su se mirno razišli, a onaj šesti grješnik, drhtao je i blijedio. Zapitkivao je svaki čas podvornika: je li bila kakova profesorska sjednica, da li se je tamo spominjalo „njegovo“ ime, da li će uskoro biti itd.

U takovoj trzavici došla i prošla matura, pa je rezredni starješina (razrednik) konačno sabrao učenike i dijelio diplome. Kad je došao na red „po alfabetu“ onaj nesretnik, profesor ga preskoči i ostavi za zadnjega. Svi su do njega zadovoljili i prošli, pa je nestrpljivo čekao, pun neizvjesnosti na svoj dokumenat. Znoj ga je oblijevao.

U tu je čuo prozvati svoje ime.

— Ovdje.

I izide pred katedru.

Profesor je bio ganut. Govorio je malo i završio:

— Evo ti, što te ide, pa učini mi po želji i otvori svjedodžbu istom onda, kad stigneš na ulicu, a ono, što je povrh svjedodžbe priklopljeno, zadrži za spomen. Hoćeš li to učiniti ? !

Poštenom riječi potvrđi nesretnik, smisljavajući, da mu se izvine i popravi, što ga je svojedobno uvrijedio itd. ali zato nije bilo vremena, jer se je profesor naglo oprostio od sviju i još naglje otisao u svoj kabinet, a ovamo opet trebalo je održati obećanje. Na ulici su našega grješnika okružili svi sudrugovi, znatiželjni na sve. Međuto na stvari je bilo ovo: I on je dobio diplomu prvoga reda, a u diplomi bila su priklopljena ona tri arka sa napisom njegove svojedobno bogomske kletve.

Evo tako se je nekada kažnjavalо i ujedno privodilo . . . na pravi put.

Nekoć bilo!

OPOZICIJA

Došli smo puni oduševljenja i ushićenja na hrvatski naš Jadran, pa slučaj htio, da smo prvoga među prvima upoznali aašega kuhara.

Čovjek u četrdesetim godinama, sa četiri pet više, na oko simpatičan radi svoje istinoljubivosti i pravednoga suđenja, a ovamo mu čitam na licu prikrivenu bô, koja posvјedočava prošlu buru njegovoga života, gdje je nekada bio čovjek od položaja i samostalnosti.

Djeca su dolazila sa kupanja i obijesno preskakivala kamenu skalinu za skalinom, pa kada je mimo nas prošlo zadnje dijete, naš je Cavtađanin načubio usne i nutarnja gorčina prosula se navoranim čelom.

— Ma šta, gosparu, da je more i sunce takovo, ko što ga fališ, prodavalо b' se to u . . . apoteci.

Pokušao sam ga razuvjeriti, ali je navlaš prešao na drugi govor u uvjerenju, da nema toga na svijetu, koji bi vrhu njega mogao imati pravo.

Što reče . . . reče.

STARA PRIPOVIJEST

Bio sam onda još mlad učitelj i čovjek bez iskustva.

Prošla jedna, pa druga godina.

Djeca iz škole izlaze, a druga dolaze.

Teda negda i jedan čovo zatražio svjedodžbu.

— Znate, gospod'ne, može mi trebovati.

Ja izvadio „teftere“, ispunio tiskanicu, udario vidljivo žig i veselo pružim svoju gotovu „pisaniju“ mojemu došljaku.

— Evo, brate, pa daj Bože sreće!

Čovjek stoji i čeka. Svoje oči upravio ravno pred se, hvali i zahvaljujao.

— No ? !

— Što, brate, što želite reći ?

Priprosta duša hrvatskoga seljaka zbumila se na čas.

— Što košta ?

— Zar svjedodžba ? !

— Da.

Sada sam se zbumio i sam.

— Ništa, brate; to je moja dužnost.

— Vaša dužnost ? !

— Pa da !

Sada se čovjek sabrao i poznatom tradicionalnom rječitošću skreše kao naučen „lekciju“, koja se stiče životnim iskustvom :

— Ne razum'jem, jer kada šta tražiš od bilježnika, a ti primi, šuti pa plati; kada šta tražiš od suda, a ti primi, šuti pa plati, kada šta tražiš od advokata, a ti primi, šuti, pa plati!

Svi tako rade, samo vi . . . bogami, toga ne razum'jem.

Onda smo se pozdravili, a onaj njegov :

— E, pa Bog vam plat'jo ! — dugo je odmrijevao okolo mene, Danas mi je sve to jasnije od jasnoga.

I kako još !

ZNAK VREMENA

Naš vlak ulazi u stanicu Ruma primjerenom brzinom, a na protivnim tračnicama pružila se djevojčica od kojih četrnaest godina. Kad smo stali, razabrali smo, što je na stvari.

Trebao je stići Simplon, a dijete čekalo dobrovoljno na smrt.

Samo se po sebi razumije, da smo svi odreda poskakali iz voza, zgrabili dijete, pa njome u čekaonicu.

Drhtala je kao slamka na vodi i nikako da se sabere za isповijest. Konačno je išla od ustiju do ustiju obična priča: Otac odmaglio u svijet, a kod kuće ostavio ženu sa šestoro djece. Ova je bila najstarija. Živjeti se mora, a nigdje ništa. Zanimivo je, da je djevojčica svršila dva razreda srednjih škola.

Znak vremena . . .

VEČER NA JADRANU

Nije bilo kasno, a mračak je obavio oba rta na Krku, te u pozadini viloviti Velebit i ulazni otočić Prvić, gdje je na svjetioniku žmirkalo crvenkasto svijetlo.

More se mreškalo, a mi smo sjedili na balvanu, tik obale. Odmor je godio duši, a pjesma ljubljanskih akademičara mekanom ljudkoćom drhtala je na sve strane i odjekivala sa terase Tudorovoga hotela „Velebita“ čas jače, čas slabije, puna sklada i raskošne dinamike. Kako ono reče Prerad: Vali biju more o klisure, pa šum talasa oplakuje i valja šljunak.

Ribari „pale“ svijetlo, a nama u susret koraca čovjek.

Ide . . . ide . . . ide.

Kada je došao na jedno pet koraka, zakrene lijevo i obide sve nas, ravno se uspravi i natihno pozdravi:

— Zdravo, gosparu!

— Bog, dobro veče . . .

Onda je nastao pređašnji mir. Mi smo se divili krasoti mora, a staračac stojaо i tražio riječ.

— Ribari „pale“ . . . bi’će da je četiri svijetla.

Pogledam bolje, a to su samo dva.

— Samo je na dva mjesta.

— Dva, dva . . . ma more.

Tu je prekinuo, a ja sam shvatio zašto.

— Ove godine . . . izdalо nas i more i zemlja. Riba nema, a smokava nema, polja izgorjela. Nekada . . .

Sažalio nam se čovjek i mi smo svaku njegovu povlađivali.

— Ja, tako . . . imate pravo . . . da, da.

Za par časaka i on zamukne. Gledao je na sve strane, a bježao od našeg pogleda. Težinu tijela prenosio s lijeve na desnu nogu, a rukama pravio kojekakove kretnje i ravnao kapu.

Palio sam cigaretu za cigaretom, a šljunjak se pod nogama kontroljao.

Jadno naše kršovito Primorje, tvoja je najveća grješka, što u tebi ima previše . . . poezije.

— Gosparu!

Pogledam ga.

— Imate l' nekoliko dinara . . . znaš: kupio bih kruha . . . nisam jeo.

Kada je odlazio, dobacio nam je onaj poznati: „fala i adio“. Onda se povratio natrag, glas mu je drhtao i kao da se utanjio.
— Ako noćas bude riba, nači ču vas sjutra . . . ne ču zaboraviti.

U to su Slovenci zapjevali onu Hajdrihovu: „Buči, buči, morje Adrijansko“, a naš neznanac otišao je do svoje barke.

VIZIJA

I onda se survala zemlja i sve na njoj u nedgledne dubljine, a voda prekrila nadaleko. Nebo je bilo užareno, a duše su ljudske drhturile i komešanjem se slio žamor i nadnaravna buka.

Strogo lice Velikoga Suca vagalo je pravedničkom vagom, a ljudstvo se motalo i odmotavalo kao neizmjerno veliko klupko, gdje ne bijaše ni početka ni kraja.

Svaka je duša tražila ono najljepše, čime će ugoditi, a On je u Knjizi Života bilježio riječ po riječ.

Prolazili su dani nebrojeni i noći bezgranične, pa kad je došao i zadnji, ostao je prazan još samo jedan list.

— Pa što si ti, čovječe, uradio, kaži po pravdi Istine Vječne!

Svi se zbuniše i svi prekinuše dah u grudima.

Zadnji treba da odluči, a onda kud puklo da puklo.

— Nijesam nikada i nikomu učinio ništa na žao.

— Ništa nije učinio . . .

— Nikom nije učinio . . .

— Tako je bilo lako živjeti . . .

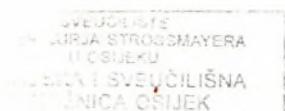
— Tako je lako . . .

I opaske su slijedile i govor je tekao bez ikakvoga obrazloženja. Veliki Sudac se zamislio. Genije Ljudstva onijemio i pero mu zadrhtalo u ruci. On njime tresne u bezdno dubina, pa zatvori knjigu.

— List zadnjega neka ostane prazan i čist, jer nepisana proza i poezija . . . najljepša je.

Veliki Sudac se razvedri, nebesa zagrmiše, sunce pojmrča na čas, pa kada se je ponovno sve smirilo i Svijet iznova oživio, Genije Ljudstva prelistavao je čitavu knjigu, a onda zadržao dugo i dugo kod . . . zadnjega lista.

Ta strana još i danas čeka svoje . . . Ispunjeno.

SADRŽAJ

Život preko groba - - -	5	Naš čovjek - - - -	29
Ljubav i ljubav - - - -	6	Čača - - - -	30
Birokracija i subordinacija	7	Čovjek - - - -	31
Cvitki - - - -	8	Vatra - - - -	32
Poslužavka - - - -	10	Majka - - - -	33
U razgovoru - - - -	11	Poklade u pokladama	34
Sa puta u Bašku - - -	12	Važni razlozi - - -	35
Puki slučaj - - - -	14	Pas i mačka - - -	36
Cifre govore - - - -	15	Slana voda - - -	37
U doba kortešacije - - -	16	Treba se snaći - - -	38
Na trgu - - - -	17	Njih dvoje - - -	39
Zamjena - - - -	18	Kroz svoje naočale	40
Razgovor - - - -	19	Kao odrasli - - -	41
Puste želje - - - -	20	Moda - - - -	42
Prijekor - - - -	21	Mališeva samosvijest	43
Teške noći - - - -	22	Na prvi put - - -	44
Za jedan časak - - - -	23	Opozicija - - -	46
Magla - - - -	24	Stara pripovijest	47
Snijeg - - - -	25	Znak vremena - - -	48
Rodoljubi - - - -	26	Večer na Jadranu	49
Lijep učitelj - - - -	27	Vizija - - - -	51
U znaku vremena - - -	28	Sadržaj - - - -	52

ISPRAVAK Na str. 5. u 8. redu ima biti: kosti ruke i noge, a ne: kosti, ruke i noge. Na str. 17. u 1. redu ima biti: napirlatana, a ne: napirletana. Za ostale štamparske grješke umoljava se poštovani čitatelj, da ih sam ispravi!

886.2-9

MAG

b

